

סכנה חדשה ומחוכמת מאיימת על ישראל - מה יש לעשות לאגודה? אל-פתח בשער

אפילו אפשרי הדבר - אין זה כדאי. כי הרי בכך היתה ישראל עושה בדיוק את רצון הסורים.
כל זה נכון שבעתים לגבי לבנון. כאן אפילו פעולת-אזהרה צבאית רגילה, בנוסח קלקיליה, אינה כדאית.
לבנון הוא השכנה היחידה של ישראל הרוצה בכל לבה בשלום. חלקים ניכרים של אוכלוסייתה דוגלים בכך בפירוש, אם כי בשקט. יהיה זה מעשה-טירוף מצדנו לדחות את לבנון למחנה שוחר-המלחמה.
אין פירוש הדבר שאין כל סיכוי לכך שירדן ולבנון יבלמו את אנשי אל-פתח. ממשלות השניגטון ופאריס בתדאי פועלות בכל המרץ בכיוון זה. התאפקות מירבית של ישראל תעזור להן בכך. יתכן שיהיה די בכך, וכי אמנם תפוג המתחיות.
השאלה היא: אם לאו, מה נעשה?

אין מדיניות ללא מדינאים!

ל כך יש שתי תשובות - האחת פוליטית, השניה צבאית. את התשובה הפוליטית אין כמעט מעם להזכיר. כי אין בצמרת ישראל ממשלה המסוגלת לנהל מדיניות, ולא כל שכן לזווג מדיניות. בתודשים האחרונים הוכיח לוי אשכול בעליל כי בענייני מדיניות-חוץ בכלל, ומדיניות מרחבית בפרט, הוא מבין בדיוק כמו גולדה מאיר, שמעון פרס ומשה דיין.
כלומר: לא כלום.

גם אילו רצה בשלום, לא היה מסוגל להשיגו. אך אין הוא מעוניין כלל בשלום, מפני שפירושו ויתורים הדדיים.
הוא מסוגל רק להפעיל את הקו הבין-גוריוני, בצורה מתונה (ועל כן מוכשרת ויעילה) יותר.
בכל זאת נפרט כאן בקצרה מה פירושה של מלחמה פוליטית באל-פתח. כדאי שהאזרח הנאור, לפחות, יבין זאת.
אל-פתח הוא אירגון פלסטיני. הוא לא יכול היה לפעול, לולא נהנה מאהדת ערביי פלסטין באשר הם.
אפשר היה לשנות את מצב-רוחם של ערביי פלסטין, או חלק מהם,

אין מעם להסתיר זאת: אנשי אל-פתח הצליחו להכניס את ממשלת ישראל שוב למבוט סתום.
כמה עשרות טרוריסטים, שאינם מוכשרים ביותר, העמידו בפני המדינה בעייה חמורה. אין לה פתרון קל.
על הפצצות ברמת-הכוכב ובפעולה השיב צה"ל בשלוש פעולות מוגבלות. אולם המתחות על הגבול לא רפתה. היא גברה.
ולא בגלל פעולת-התגמול הרצונית של הירדנים בירושלים. זו, עם כל חומרתה, אינה מסוכנת למדינה. כי מטרתה היתה מוגבלת: להוכיח לעם הירדני כי ממשלת עמאן לא תשב בחיבוקי-דיים כאשר היהודים פולשים לשטחה והורגים את תושביה.
אולם חידוש פעולות "אל-פתח", למחרת היום, מהווה סכנה רצינית. כי היא מצביעה על הצפוי בעתיד.
למלחמת גרילה מסוג זה אין תשובה צבאית. פעמים ללא-ספור הוכח כי כמה עשרות חבלנים, הפועלים בשיטת פגע-וברח, יכולים ליצור בעייה שאין לפתרה באמצעים צבאיים. הוכיחו זאת אנשי אצ"ל ולח"י, שריתקו מאה אלף חיילים בריטיים בארץ-ישראל. מוכיחים זאת השבטים העלובים בתימן, המתקים 50 אלף חיילים מצריים.

מאת אורי אבנרי

גם חצי מיליון חיילים לא יהיו מסוגלים לסגור את גבולות ישראל עד כדי כך שחוליית-חבלנים קטנטנה לא תוכל לחצותו בחשכת-לילה.
אם כן, מה לעשות?

טוריה מעוניינת במלחמה - נגר זולתה

אנשי "אל-פתח" באים מסוריה. הם פועלים בשם סוריה, למען מטרות סוריות. אולם הם מגיעים לישראל דרך ירדן ולבנון.
מדוע?

הסיבה המיידית היא צבאית. הגבול הסורי קצר, יחסית. קל יותר להגן עליו מאשר על שאר גזרות הגבול הישראלי.

אולי אין זה קשה מדי לחוליית אל-פתח לעבור גבול זה בדרכה לישראל. אולם יהיה לה קשה מאד לחזור בדרך זו. אחרי פעולה בשטח ישראל, שוב לא יעמוד לה גורם האפתעה. אפשר יהיה לארוב לאנשיה, ויש סיכוי סביר שיתפסו. לכן הרבה יותר נוח לחוליה כזאת להסתלק אל מעבר לגבול הירדני או הלבנוני.

אולם לא זאת הסיבה העיקרית לבחירת דרך זו. מכריע הגורם המדיני, לא הצבאי. סוריה מעוניינת לסבך את ירדן ולבנון במלחמה בישראל.
גם אילו יכלו הטרוריסטים לבוא מן הגבול הסורי ולחזור אליו, היו מעדיפים את גבולות ירדן ולבנון.

הסיבה לכך נעוצה בחלוקה הנוכחית של העולם הערבי. הוא מפולג עתה לשלושה מחנות עיקריים:

- **מחנה השלום.** רק ממשלה אחת במרחב כולו דוגלת עתה בגלוי בהסדר של שלום, תוך ויתורים הדדיים. זוהי ממשלת תוניס.
- **מחנה של לא-שלום-ולא-מלחמה.** כמעט כל ממשלות המרחב שייכות למחנה זה. בראשו עומד גמאל עבד-אל-נאצר, המסחה קו זה בסיסמות של מלחמה. לא פחות ממנו דוגלת בקו זה ממשלת ישראל, המסחה אותו בסיסמות של שלום.
- **מחנה של מלחמה.** הוא מורכב ברגע זה רק מממשלה ערבית אחת: דמשק.

לבנון וירדן מצויות, באופן רישמי, במחנה השני, אם כי אין ספק כי בליבן הן עם בורגיבה. בגלל חולשתן ובעיותיהן הפנימיות, אין הן יכולות להמרות בגלוי את פיו של עבד-אל-נאצר.

אולם יש הבדל בין שתיים אלה לבין מצריים. קאהיר היא נייטראליסטית.

עמאן וביירות הן פרו-ערביות מובהקות. יחד עם ישראל הן מהוות את הבסיס העיקרי של המערב במרחב המזרחי.

לטוריה יש, על כן, שתי סיבות טובות מאד להביא למתיחות בין ישראל לבין ירדן ולבנון:

- מאחר שסוריה הולכת יותר ויותר שמאלה, ומתקרבת יותר ויותר לגוש הקומוניסטי, היא מעוניינת לסכסך בין ירדן ולבנון הפרו-ערביות לבין ישראל הפרו-ערבית. בכך תפריע להשיגטון, תמצא חן בעיני מוסקבה. זה יהיה כדאי לה.
- בסככה במלחמה שתי מדינות ערביות המקבלות את הנהגת קאהיר, היא תעמיד את עבד-אל-נאצר במצב קשה. אם קאהיר תשתוק בעת שירדן ולבנון מותקפות, תרד יוקרת הנשיא המצרי עוד יותר.

מלחמה בירדן ובלבנון?

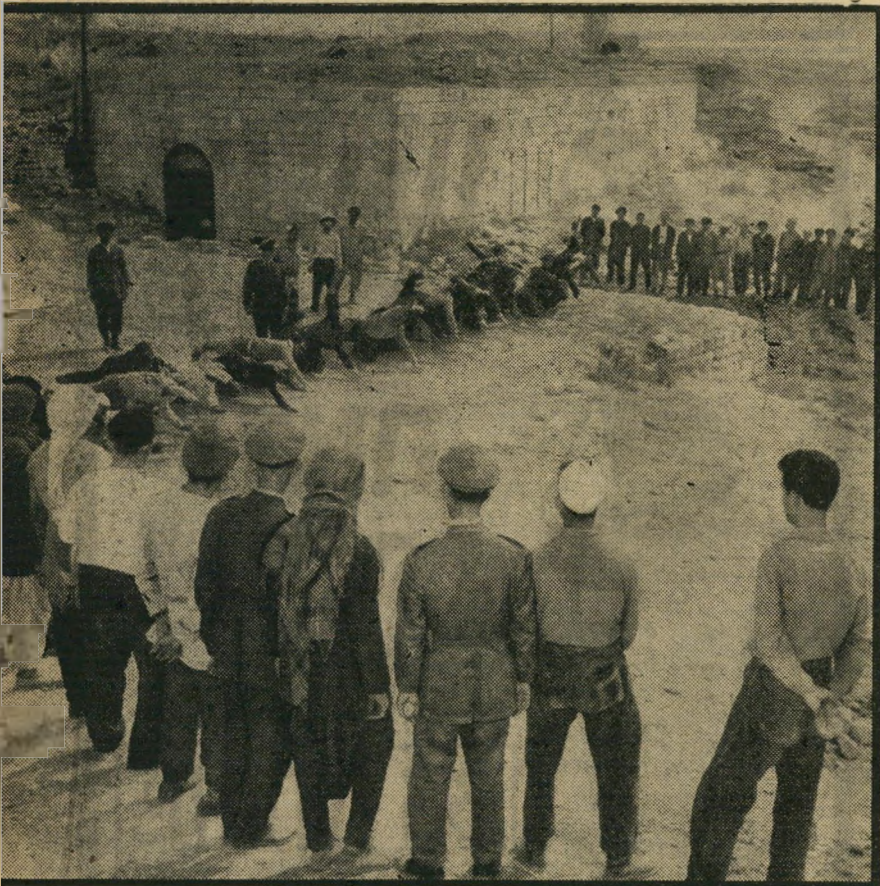
ל זה חייב לעמוד בבירור לנגד עיני האזרח הישראלי, בחשבו על דרכי המלחמה בחבלת אל-פתח.

הפתרון הטוב ביותר לבעייה הוא, כמובן, לשכנע את ירדן ולבנון למנוע את מעבר אנשי אל-פתח בשטחה.

אך ל"שיכנוע" זה יש גבול.

ואת התנגדו לפעולת האזהרה של צה"ל בשבוע שעבר. אך יש ספק רב אם תשא סרי. וזאת כממה טעמים:

- אין בטחון שממשלת עמאן אמנם יכולה, אפילו רצתה בכך מאד, לשים קץ לפעולות אל-פתח, גם מבחינה מעשית, ובעיקר מבחינה מדינית. כי פעולות אל-פתח פופולאריות מאד באוכלוסייה הפלסטינית של ירדן, ובמיוחד בין מאות אלפי הפליטים. הפסקתן בכוח עלולה לעלות למלך חוסיין ביוקר. לכן יתכן כי יהיה דרוש לחץ צבאי ישראלי חזק מאד עליו כדי לשכנעו לעשות זאת.
- לחץ כבד כזה - דהיינו, פעולות-תגמול נרחבות ותכופות - ספק אם הוא אפשרי. כי ירדן עומדת תחת חסות ארצות-הברית - והמישטר הקיים בישראל אינו יכול להרגיז את חשיגטון יותר מדי. ברור שארצות-הברית לא תתן לישראל לפתוח במלחמה ממש נגד ירדן.

שלב א': אנשי אל-פתח מתאמנים בטוריה בהטלת רימונים

עלידי יוזמת-שלום ברורה המכוונת אליהם. על כך רמז הנשיא בורגיבה בדבריו.

אילו הציעה ישראל פתרון סביר לבעיית-הפליטים, אילו דגלה בקו של אהדה לערביי פלסטין, אילו הביעה נכונות לעזור להם בהשגת חרותם ובהחזרת והותם הלאומית בחלקים הערביים של ארץ-ישראל - כי אז אפשר היה להוציא במידה רבה את הרוח ממיושרי אל-פתח, שוקיירי ודומיהם.

אולם לוי אשכול, ברוב תבונתו, עשה את ההיפך. בתשובה ליוזמת בורגיבה הכריז בצורה חדה וקיצונית שישראל לא תחזיר לעולם אף פליט אחד, שאינה מכירה בקיומה של אומה פלסטינית ערבית, שהיא פוסלת כל רעיון של פרוציה ארצישראלית או מרחבית.

אם כן, מה יש לערביי פלסטין להפסיד מפעולות "אל-פתח"?

(המשך בעמוד 10)